

A Comparative Study on Literature Textbooks (9-12): Turkey- United States (Indiana State) Case¹

Ayşe Derya Eskimen²

Extended Abstract

Introduction

The aim of this study is to determine similarities and differences between Turkish Literature (9-12) text book in Turkey and United States (Indiana state) and to take advantage of positive aspects of compared countries.

The study is regarded to be important for being a comparative study and in this context provides detections and suggestions about deficiencies in language and literature text books and most importantly providing solutions to develop for these deficiencies.

The aim of language-literature course is to improve reading, writing and speaking-listening skills of students and on the other hand address affective knowledge of students through texts in text books, develop their emotion, values, thoughts and behaviours. Texts and choice of them come to one's mind when it comes to education of literature and language. In fact, choice of text is an important issue for both curriculums and in language teaching. In this sense, there are specific terms in choice of texts for both text books and in curriculum in Turkey and United States. Therefore, texts to be chosen for literature and language education and texts to be chosen for text books are clearly very important. In this respect, compatibility, effectiveness and efficiency of course books in the sense of both form and content are quite important since they are the most important and accessible resources which guide the process of education-teaching process.

Methods

The study is a descriptive study carried out by using qualitative data analysis techniques since it describes a case based on document analysis. Document analysis method was used in collection of data. The document of study is composed of high-school (9-12) literature text books in Turkey and

¹ Türkiye ve ABD'de Dil-Edebiyat Öğretimi -Karşılaştırmalı Bir Araştırma- adlı doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

² Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi
aysederya.eskimen@dpu.edu.tr

United States (Indiana State). "Document analysis includes analysis of written materials about facts to be researched" (Yıldırım and Şimşek, 2008, p. 187). "Data obtained were evaluated through five stages of document analysis which are (1) accessing documents, (2) controlling originality, (3) understanding documents (4) analysis of data and (5) using the data" (Forster, 1995 translated by. Yıldırım and Şimşek, 2008, p. 193). The basic problem in the study is the analysis of Turkey and United States literature textbooks (9-12). The sub problem is analysis of 9th grade literature textbooks in the sense of form and content in details.

Findings and Discussion

In the study first of all the importance of text choice was mentioned for language and literature education in a general frame. Then, textbooks were considered according to form (number of pages, visual design etc.) and content analysis (chapters, units, types, number of types etc.). In the study, similarities and differences of both countries were compared; in the light of information obtained, positive aspects of compared country was tried to be utilized.

Conclusion and Suggestion

Results and suggestions obtained from the study is that American Literature textbooks are rich in Turkish Literature textbook both in the sense of visual design and content and therefore Turkish Literature textbooks books should be improved.

Keywords: literature text book, comparison, Turkey- United States

Edebiyat (9-12) Ders Kitapları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma: Türkiye-Amerika Birleşik Devletleri (Indiana Eyaleti) Örneği

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türk Edebiyatı (9-12) ders kitabı ile Amerika (Indiana eyaleti) Edebiyat (9-12) ders kitapları arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları tespit etmektir. Araştırma, betimleyici bir çalışma olup veriler doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmada cevabı aranan temel problem, Türkiye ve ABD edebiyat ders kitaplarının (9-12) şekil ve içerik yönünden ayrıntılı olarak ele alınmasıdır. Bundan hareketle, çalışmada öncelikle genel bir çerçevede dil ve edebiyat öğretimi için metin seçiminin önemi üzerinde durulmuştur. Ardından ders kitapları sayfa sayısı, görsel tasarım gibi şekilsel unsurlar ile bölümler, üniteler, türler, tür

sayıları olmak üzere çeşitli içerik unsurları açısından ele alınmıştır. Araştırmada, her iki ülkenin benzerlik ve farklılıkları karşılaştırılmış; elde edilen bilgiler ışığında, karşılaştırılan ülkenin olumlu yanlarından faydalanılmaya çalışılmıştır. Çalışmadan çıkarılan sonuçlar ve öneriler, Amerika (Indiana eyaleti) Edebiyat ders kitaplarının gerek görsel tasarım gerekse içerik özellikleri bakımından Türk Edebiyatı ders kitabından zengin olduğu ve dolayısıyla Türk Edebiyatı ders kitaplarının geliştirilmesi yönündedir.

Anahtar Kelimeler: edebiyat ders kitabı, karşılaştırma, Türkiye-ABD

Giriş

Dil ve edebiyat dersinin amacı, öğrencilerin okuma, yazma ve konuşma-dinleme becerilerinin yanında, bir yandan da ders kitabında bulunan metinler aracılığı ile öğrencilerin duyuşsal bilgilerine seslenmek, duygu, değer, düşünce ve davranışlarının gelişmesini sağlamaktır. Özellikle, çalışma örnekleminizi de oluşturan lise dönemi (9-12), “öğrencilerin edebî eserlerle tanışacağı, onları kavrayacağı ve onlarla kültür dünyasını geliştireceği dönemdir” (Keklik, 2013: 669). Bu bağlamda ders kitapları, eğitim-öğretim sürecine kılavuzluk eden en önemli ve ulaşılabilir kaynaklardır.

“Ders kitapları, bir ülkenin eğitim sisteminde üç öge ile ilişkilidir. Bunlar; eğitim (öğretim) programı, öğretmen ve öğrencidir” (Kılıç ve Seven, 2002: 15). Öğretim kavramlarını, stratejileri ve becerileri içeren bir araçtır. “En kolay erişilebilir kaynaklardır ve bazı faydaları vardır. Her sınıf düzeyi için, konular hakkında birtakım bilgiler sağlar. Modeller, örnekler ve örnek aktiviteler sunar” (Tompkins, Bright, Pollard & Winsor, 2002: 48).

Metin Seçimi

Edebiyat ve dil öğretimi denildiğinde, metinler ve bunların seçimi akla gelir. Zira gerek öğretim programları gerekse ders kitapları için metin seçimi, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Edebiyat ve dil öğretiminde metin seçiminin önemi sık sık vurgulanmıştır. Bununla ilgili olarak, “edebiyat öğretimi niteliği dikkatli ve yansıtıcı bir durumu gerektiren ve yararlı olduğunu açığa vuran yazılı eserlere dayanmalıdır”; “metinler farklı alanlarda uzmanlaşmış araştırmacıların yazılarından, nitelikli gazete haberlerinden veya öğrencilerin ilgisini çekebilecek konular

hakkında yazılmış nitelikli metinlerden seçilmelidir” (Cahiers Pedagogiques, 1968 akt. Marshall, 1994: 45; Çelik, 2011: 203) denilmiştir. Dilidüzgün (2008), de, başka ülkelerde anadili öğretimi ders kitaplarında gazete haberlerinin de bilgi iletici metin türü örneği olarak kullanıldığını ifade ederek; gazete haber metinlerinin ve bireyin günlük yaşamda karşılaştığı her türlü söylem türünün ders kitaplarında yer alması gerektiğini, ders kitaplarının yaşamın bir aynası olması ya da küçük bir örneğini oluşturması gerektiğini ifade etmişlerdir. “Dil öğretimi boyunca farklı metin türleriyle ilgili çalışmalar ve çözümler yapılsa, öğrenciler gerek eğitim sürecindeki derslerinde gerekse günlük yaşamda karşılaştıkları metinlere hangi beklentilerle yaklaşacaklarını öğrenirler” (Şenöz-Ayata, 1992: 100). Edebiyat-dil öğretiminde seçilecek metinlerin ve ders kitaplarına seçilecek metinlerin niteliğinin, çeşitliliğinin yanı sıra; ders kitaplarının gerek şekil gerekse içerik özelliklerinin etkililiği ve verimliliği de önem arz etmektedir.

Türkiye ve ABD’de Metin Seçimi

Dil ve edebiyat eğitimi bir bütündür. Metin, hem ana dili eğitiminde hem de edebiyat eğitiminde merkezde yer almalı ve bütün dilsel etkinliklerin hareket noktası olmalıdır. Çünkü bir dilin en yetkin kullanımı yazınsal nitelikli metinlerde görülür (Sever, 2004: 192). Hem Türkiye hem Amerika’da gerek ders kitaplarında gerekse müfredat programlarına metin seçiminde birtakım şartlar söz konusudur. Dolayısıyla, edebiyat ve dil öğretiminde seçilecek metinlerin önemi açıktır.

Türkiye için yapılandırıcı yaklaşımla hazırlanmış olan Türk Edebiyatı ile Dil ve Anlatım dersi öğretim programı/kılavuzunda metin seçimi ve incelemesinin önemsendiği şu açıklamalardan anlaşılmaktadır:

- Metinler, Türk Millî Eğitimi’nin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalıdır.
- Metin seçiminde öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirme, hayal dünyalarını zenginleştirme, ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarma gibi hususlar göz önünde bulundurulmalıdır.
- Metinlerin millî kültürümüze, ahlâk anlayışımıza, yasalarımıza, geleneklerimize, örf ve âdetlerimize, milletimizin bölünmez bütünlüğüne uygun olmasına özen gösterilmelidir.
- Seçilecek metinler sınıf ve yaş seviyesine uygun olmalıdır. Metinler, ele alınacak konuya uygun uzunlukta olmalıdır.
- Metinler öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunmalıdır.

- Metinler, dersin genel ve özel amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır (Türk Edebiyatı, 2005: 14-15).

ABD Indiana eyaleti çerçeve programında metin seçimi;

- Sınıf ve metin düzeyinde alt düzeyden (basitten) başlanmalı, sonrasında daha derinlikli, genişletilmiş metinler ele alınmalıdır.
- Bilgilendirici metin seçiminde diğer öğretmenlerle açık bir iletişim, işbirliği yapmalıdırlar.
- Konular, belirli bir sınıf seviyesi ya da dersi için anahtar olan edebî, tarihsel, bilimsel veya sanatsal kavramlara olan önem ve uygunlukla temellendirilmiş bir şekilde seçilmelidir.
- Metinler, yüzeysel, gereksiz, sıkıcı olmamalıdır.
- Seçilen metinler, konu hakkında öğrencinin bilgisini derinleştirmelidir.
- Bir konunun kavranması için yeterli sayıda olmalıdır
- Tarihsel bağlamları ya da bilimsel fikirleri pekiştiren, genişleten, sorgulayan veya kurgulayan edebî ya da bilgilendirici metinler seçmelidir.
- Metinlerin seçiminde diğer alanlarla işbirliği içinde olunmalıdır.
- Verilen bir konuya uygun metinler seçme, öğrencinin bilgi birikimini derinleştireceği yöntemlerle de gösterilmelidir.
- Metinler öğrencilerin anlamlı savlara ve açıklamalar oluşturması için fırsatlar sağlayarak onlara çelişkili bakış açıları sunmalıdır ([http : // indiana doe. build your own curriculum. com / Public/Course_detail.aspx?ID = 27092](http://indiana.doe.build.your.own.curriculum.com/Public/Course_detail.aspx?ID=27092)) olarak belirtilmiştir.

Yukarıda da görüldüğü gibi iki ülke arasında görülen en büyük farklılık, Türkiye’de metin seçiminde yapılmaması gerekenler belirtilirken, ABD’de böyle bir bulguya rastlanmamasıdır. Türkiye’de Türk Edebiyatı ile Dil ve Anlatım dersleri için metin seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar, ayrıntılı olarak verilmiş; ABD’de ise metin seçimi için daha genel ifadeler kullanılmıştır. Bir diğer önemli farklılık ise ABD’de metinlerin standartlara uygun olması gerekliliğidir. Türkiye’de ilgili müfredatta belirlenen esaslar, hazırlanan/hazırlanacak olan ders kitapları için standart teşkil etmektedir

ABD’de metin seçimi diğer disiplinlerle ve içerik uzmanlarıyla işbirliği içerisinde gerçekleştirilmektedir. Türkiye’de alandan uzmanlara daha az müracaat edilmektedir. Bir diğer farklılık ise Türkiye’de, metin

seçiminde metinlerin uygun görülme yerlerinin çıkarılabileceğidir. ABD’de böyle bir durumun söz konusu olduğu ile ilgili bir ibareye rastlanmamıştır. Ayrıca Türkiye’de metnin, öğrencinin kendisini geliştirmesini sağlayıcı, öğrencileri iyiye, güzele, doğruya yönelten; iyi alışkanlıklar kazandıran nitelikte olması gerektiği belirtilirken; ABD’de metin seçiminde böyle bir şarta rastlanmamıştır. Türkiye’de, metinlerin ele alınacak konuya uygun uzunlukta olması gerektiği belirtilirken; ABD’de, metinler için böyle bir kistas yer almamaktadır. Her iki ülkede de metin seçiminde sınıf seviyesine uygunluk üzerinde durulmuştur. Metinlerin, verilen konuya uygun olması ve amaca hizmet etmesi gerekliliği de diğer bir ortak özelliktir.

Sınırlılıklar

Çalışmada, Türk Edebiyatı (9-12) ders kitabı ile Amerika (Indiana eyaleti) Edebiyat (9-12) ana dil ders kitapları ele alınarak değerlendirilmiş, elde edilen veriler ışığında, çeşitli öneriler sunulmuştur. Çalışmanın kapsamını aşacağı düşüncesiyle, yalnızca 9. sınıf ders kitaplarının ayrıntılı incelemesi yapılmıştır. Diğer sınıfların edebiyat ders kitaplarına yönelik tespitler ve genel değerlendirmeler karşılaştırmalı tablolar şeklinde sunulmuştur.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, Türkiye’de lise Türk Edebiyatı (9-12) ders kitabı ile Amerika (Indiana eyaleti) Edebiyat (9-12) ana dil ders kitapları arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları tespit etmek; karşılaştırılan ülkenin olumluluklarından faydalanmaktır.

Alan yazında, ana dil ders kitaplarının karşılaştırmalı incelenmesine yönelik çeşitli çalışmalar mevcuttur (Güleç ve Demirtaş, 2012; Karababa, 2002, 2005) lise seviyesinde karşılaştırmalı edebiyat ders kitapları incelemelerine yönelik çalışmalar (Çetin ve Uzun, 2010; Yıldız, 2007) ise sınırlı sayıdadır. Türk Edebiyatı ya da Dil ve Anlatım ders kitaplarındaki yetersizlikler çeşitli çalışmalar yoluyla dile getirilmiştir.

Bu çalışma, karşılaştırmalı bir araştırma olması; bu bağlamda dil ve edebiyat ders kitaplarındaki eksikliklerin neler olduğu ve en önemlisi de bu eksikliklere yönelik nasıl çözümler geliştirilebileceğine dair tespitler ve öneriler sunması açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma, var olan bir durumu belge incelemeye dayalı bir biçimde betimlediği için nitel veri analizi tekniklerinden yararlanılarak gerçekleştirilen betimsel bir çalışmadır. Nitel araştırma, "... gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39). Verilerin toplanmasında doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma dokümanını, Türkiye ve ABD Indiana Eyaleti lise (9-12) edebiyat ders kitapları oluşturmaktadır. "Doküman incelemesi; araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 187). Elde edilen veriler, "doküman incelemesinin beş aşaması olan (1) dokümanlara ulaşma, (2) orijinalliği kontrol etme, (3) dokümanları anlama, (4) veriyi analiz etme ve (5) veriyi kullanma" (Forster, 1995 akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 193) aşamaları takip edilerek değerlendirilmiştir. Türkiye ve ABD edebiyat ders kitaplarının (9-12) incelenmesi araştırmada temel problemimizdir. 9. sınıf edebiyat ders kitaplarının şekil ve içerik yönünden ayrıntılı olarak ele alınması çalışmadaki diğer alt problemdir.

Bulgular

A) Türkiye ve ABD Edebiyat Ders Kitaplarının İncelenmesi

Türkiye’de, okullarda okutulacak kitaplarının tespiti ve temini Millî Eğitim Bakanlığı’nca gerçekleştirilmektedir ve ders kitaplarının Millî Eğitim Bakanlığı’nca onaylı olma zorunluluğu vardır Ders kitaplarının içeriği devlet tarafından belirlenmektedir. Kitaplar, Millî Eğitim Bakanlığı ve firmalar tarafından hazırlanmaktadır. Eğitim-öğretim sürecinde öğrencilere devlet tarafından ücretsiz olarak verilmektedir ve zorunludur. Ders kitapları, öğretmenler tarafından devletin önerdiği kitaplar arasından seçilmektedir. ABD’de ise ders kitaplarının tespiti ve seçimi tamamen okulların ve öğretmenlerin sorumluluğundadır. Ders kitapları ticari olarak üretilmekte; federal hükümet onayı söz konusu olmamakta ve eğitim-öğretim sürecinde zorunlu kılınmamaktadır. Kitaplar okul tarafından temin edilmekte; okulda bulundurulmakta; öğrencilere ihtiyaçları durumunda kullanmaları için okul içinde ödünç verilmektedir.

Tablo 1. Türkiye ve ABD Edebiyat Ders Kitaplarına Yönelik Gereklilikler

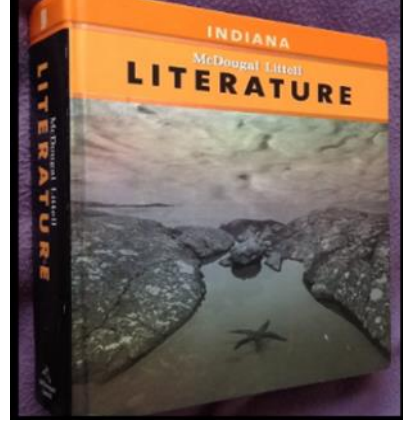
TÜRKİYE	ABD
✓ MEB onaylı olmak zorundadır,	✓ Federal hükümet onayı söz konusu değildir.
✓ Millî Eğitim Bakanlığı ve özel sektör firmalar tarafından hazırlanmaktadır.	✓ Ticari olarak üretilmektedir.
✓ Eğitim-öğretim sürecinde öğrencilere devlet tarafından ücretsiz olarak verilmektedir.	✓ Okullar ve öğretmenler tarafından seçilmektedir.
✓ Eğitim-öğretim sürecinde zorunludur.	✓ Geri almak şartıyla okul tarafından temin edilmektedir.
	✓ Eğitim-öğretim sürecinde zorunlu değildir.

B) 9. Sınıf Edebiyat Ders Kitaplarında Şekil

ABD’de, ders kitaplarının en belirgin özelliği, içerik olarak oldukça zengin ve hacimli olmasıdır. Amerika’da ders kitabının hazırlanmasında, 11 profesör, 2 eğitim uzmanı, 1 program geliştirme uzmanı, 3 medya uzmanı, 5 öğretmen (eyalet bazında), 61 (ulusal bazda) öğretmenden oluşan 83 (seksen üç) kişilik bir ekip vardır. Türkiye’de ders kitabının hazırlanmasında, 14 kişilik yazar grubu, 1 editör, 1 program geliştirme uzmanı, 1 ölçme ve değerlendirme uzmanı, 1 rehberlik ve psikolojik danışma uzmanı, 2 görsel tasarım uzmanı olarak 20 (yirmi) kişilik bir ekip yer alır. Kitabın başında, yazarlarını tanıtıcı kısa özgeçmişler de yer almaktadır. Türkiye’de medya uzmanı ders kitabı hazırlayıcıları arasında yer almamaktadır. Kitabın yazarları komisyon olarak belirtilmiş, yazarlarla ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Komisyon yazarlarının dışında 1 editör, 1 program geliştirme, 1 ölçme ve değerlendirme, 1 rehberlik ve psikolojik danışma ve 2 görsel tasarım uzmanının isimleri yer almıştır.

Tablo 2. Türkiye ve ABD Edebiyat Ders Kitaplarının Şekil Açısından İncelenmesi

TÜRKİYE	ABD
✓ İnce, renkli karton kapak	✓ Kalın, renkli karton kapak
✓ 207 sayfa	✓ 1416 sayfa
✓ Yaprakları beyaz ve yırtılabilir.	✓ 1. kalite kuşe ve geri dönüşümlü beyaz, cildi esnek ve dayanıklı.
✓ Kapakta çeşitli yazar ve şair isimleri çember şeklinde yazılarak kahverengi kapak kullanılmıştır.	✓ Kapak tasarımında turuncu renk ve tabiat manzarası kullanılmıştır. Kapakta ve iç kapakta kitabın Indiana eyaletine ait olduğunu belirten "Indiana" yazısı yer almaktadır.
✓ Kitabın 204. ve 206. sayfaları sözlük ve kaynakçaya ayrılmıştır. Son iki sayfada Türkiye ve Türk Dünyası haritalarına yer verilmiştir	✓ Kitabın 1234. sayfasından sonra yer verilen "Öğrenci Kaynak Bankası" adlı bölümde (R1-R165 arası), öğrencilerin okuma, yazma, konuşma, dinleme, dilbilgisi, medya becerilerini geliştirmeye yönelik bilgilere, stratejilere yer verilmiştir. R102'den itibaren edebiyat terimleri sözlüğü, genel sözlük, İngilizce & İspanyolca sözlük, indeks, her ünite de yer alan yazıların, eserlerin yayınevlerine teşekkür yer almaktadır.
✓ Sayfa boyutları: 11 x 8,5 cm, ağırlık: 1 kg.	✓ Sayfa boyutları: 10.2 x 8.6 cm, ağırlık: 2.2 kg.

Şekil 1. 9. sınıf Türk Edebiyatı Ders Kitabı **Şekil 2.** 9. sınıf Indiana Eyaleti 9. Sınıf Edebiyat Ders Kitabı

Indiana eyaleti 9. sınıf edebiyat ders kitabı, oldukça kalın ve hacimlidir. Bunun nedeni, ders kitaplarının hemen her alandan uzmana yer verilerek; medya, teknoloji, vd. sanat dallarıyla ilişkilendirilerek; metnin tamamına (roman hariç) ve oldukça fazla metne yer verilerek hazırlanmış olmasıdır.

Indiana eyaleti ders kitabında, kapaktan sonra gelen iç kapakta kitabın yazarları, basım yeri, yılı gibi bilgiler vardır. Sonraki sayfada içindekiler bölümü yer alır. Kitapta içindekiler bölümünden sonra türlere göre seçilmiş metinler ve isimleri verilmiştir. Ders sonu değerlendirme sınavı” olarak çevirebileceğimiz “ECA (ECA: End of Course Assessment)” sınavı hakkında öğrenciler için hazırlanan bir bölüme yer verilmiştir. Bu bölümde, öğrenciler için bu sınavda başarılı olmanın yolları ve bu sınava ait soru örneklerine yer verilmiştir.

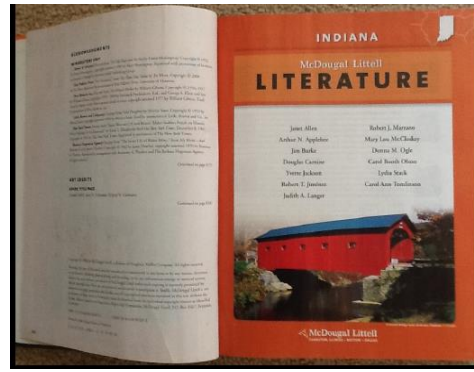
“ECA”, sınavına dair bilgilerin ardından, “Düşüncenin Gücü Başlığı” bölümü altında edebî türler, okuma stratejileri ve yazma çalışmalarına ait atölye çalışmaları yer alır. Bu bölümde, öğrencilerin birinci üniteye başlamadan evvel, edebî türlere, okuma, yazma alanlarına dair çok çeşitli görseller içererek hazırlanmış bilgiler, stratejiler yer almıştır. Bu bölümün de ardından birinci üniteye geçilir. “Öğrenci Kaynak Bankası” (Student Resource Bank), kitabın 1234. sayfasından sonra R1 ile başlayan bölümdür. R1-R165 arasındadır. Bu bölümde, öğrencilerin okuma, yazma, konuşma, dinleme, dilbilgisi, medya becerilerini geliştirmeye yönelik bilgilere yer verilmiştir. R102’den itibaren edebiyat terimleri sözlüğü, okuma

& bilgi açısından genel sözlük, İngilizce & İspanyolca sözlük, telaffuz anahtarı, güzel sanatlar indeksi, becerilere dair indeks, başlıklar ve yazarlara dair indeks, her ünite de yer alan yazıların, eserlerin yayınevlerine teşekkür yer almaktadır.

Kitabın S1 ile başlayan S17'ye kadar devam eden bölümünde ise Indiana eyaletinin, ortak çekirdek standartları kabul edilmeden evvel İngilizce Dil Sanatları (ELA) dersi için düzenlemiş olduğu standartlara yer verilmiştir.

Şekil 3. Türk Edebiyatı 9. Sınıf Ders Kitabı İç Kapak

Şekil 4. Indiana Eyaleti 9. Sınıf Edebiyat Öğrenci Ders Kitabı İç Kapak

Türkiye ders kitabı, iç kapaktan sonra kitabın yazarları, (komisyon), basım yeri, yılı gibi bilgiler vardır. Sonraki sayfada kitabın editör, program geliştirme, ölçme ve değerlendirme, rehberlik ve psikolojik danışma uzmanlarının ve görsel tasarım uzmanının ismi yer alır. Ardından İstiklal marşı, Atatürk'ün Gençliğe hitabesi ve Atatürk resmine yer verilmiştir. İçindekiler sayfasından sonra "Kitabımızı tanıyalım" başlığı ile kitabın bölümleri olan hazırlık, inceleme, anlama-yorumlama, ders içi etkinlik, okul dışı etkinlik, ölçme-değerlendirme başlıkları verilmiştir. Son iki sayfada Türkiye ve Türk Dünyası haritalarına yer verilmiştir.

C) 9. Sınıf Edebiyat Ders Kitaplarında İçerik

Türk Edebiyatı 9. sınıf ders kitabı içeriğinde, 9. sınıfta okumaya yönelik metinler olmayıp tematik yaklaşımla, tür bilgisi ile metin inceleme yöntemleri üzerinde durulmuştur. Kitapta konuların işlenme süreçleri; hazırlık, metin (inceleme), anlama-yorumlama, ölçme-değerlendirme, etkinlik ve projeler basamaklarından oluşmaktadır. Bu süreçte etkinliklerle ders içi-dışı, sınıf/okul içi-dışı uygulamalara da yer verilmiştir. Ders kitabı

ünite esasına göre tür merkezli olarak düzenlenmiş sınıflandırırken kronolojik yaklaşım esas alınmıştır. 9. sınıf ders kitabında 4 ünite yer almaktadır.

Indiana eyaleti ders kitabında, metin inceleme sürecinde dört bölüm bulunmaktadır. Bu bölümlerde yer alan konular ve her üniteye gerçekleştirilmesi hedeflenmiş bilgiler tablolar halinde gösterilmiştir. Genel olarak tüm sınıflarda, bir ünite ele alınırken izlenen süreç; kazanımlar, metne geçiş (metni okumadan önce, metni okuma süreci, metni okuma sonrası), edebi eleştiri (eleştirel yorum), kelime çalışmaları, yazma çalışmaları, konuşma-dinleme ve medya çalışmaları başlıklarından oluşmaktadır. Türkiye’de üzerinde hemen hiç durulmayan bir husus medya çalışmalarıdır. ABD’de, özellikle medya unsurları, tıpkı edebiyat metinlerini yakın okur gibi ele alınmıştır. Çünkü, “medya okuryazarlığının amacı okumadan farklı değildir” (Scarratt & McInnes, 2009: 195). Buna istinaden medya okuryazarlığı, Thoman & Jolls (2008: 11) ‘ın da ifade ettiği gibi, “metin” kavramını sadece yazılı olmaktan çıkarıp her türlü mesajı içine alan -sözselsel, işitsel ve görsel (veya hepsi birlikte)- bir forma dönüştürmüştür. Ünitenin konusuna göre, öğrenciden bir film, tiyatro sahnesi, haber görüntüsü ve diğerlerinden hareketle karakterlere, sahneye, görüntülere, arka plana dair değerlendirmeler, açıklamalar, mesaj analizi ve çıkarımlar yapması beklenmiştir. Ardından, “kendi medyanı yarat” başlığıyla öğrenciler, görselleri, dili (slogan vs.) doğru şekilde kullanma; başlık ve tema bulma gibi yaratıcı, eleştirel ve iş birlikli çalışmaya yönlendirici çalışmalara sevk edilmiştir. Çünkü “Medya okuryazarlığının temelinde eleştirel ve yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirebilmek vardır” (Thoman & Jolls akt. Elma ve Kesten, 2008: 7-11). Her ders kitabında mutlaka bir tiyatro sahnesinin, sinema filminin tüm görselleri ele alınmış, incelenmiştir. Ders kitabının her ünite ve ünite konusunda görsellere yer verilmiştir. “Medya okuryazarlığı eğitimi, içinde bulunduğumuz 21. yüzyılda yaşamak, çalışmak ve vatandaş olabilmek için gerekli olan yeni bir okuryazarlık türüne pedagojik anlamda genel bir çerçeve oluşturacaktır (İnceoğlu, 2006: 4-7; Topuz, 2006: 3).

Viewing Guide for King Arthur in Film

To critically analyze these clips, you may need to view them more than once. Both scenes depict Arthur and Guinevere's first meeting. Notice how the directors stage the scenes and how the actors portray their characters. Look for ways you think the *Camelot* clip might reflect the hopeful idealism of the 1960s and how the *King Arthur* clip might reflect a post-9/11 United States at war in 2004. Consider the following questions to help you examine the clips.

NOW VIEW

FIRST VIEWING: Comprehension

1. Recall In *Camelot*, what does Guinevere ask Arthur to do for her before she learns his identity?
2. Recall In *King Arthur*, how does Guinevere describe the impression she has of Arthur based on his reputation?

CLOSE VIEWING: Media Literacy

3. Compare Performances Guinevere is prominent in both of these clips. Compare the two actresses' portrayals of the queen-to-be. Describe the portrayals and cite details that create your impression of each. Consider
 - facial expressions
 - body language
 - costumes and makeup
4. Make Judgments Consider your own perceptions of how a king should act—especially a legendary king like Arthur. Of the two very different portrayals in these clips, which Arthur seems more like a truly legendary king? Cite examples from the clips to support your answer.
5. Analyze Film Technique Think about each element of *mise en scène* in the scenes you viewed. For each clip, describe the decisions the director made and the effect they had on the look and mood of the scene.

MediaSmart ovo

- Film 1: *Camelot*
- Director: Joshua Logan
- Genre: Musical
- Running Time: 2 minutes
- Film 2: *King Arthur*
- Director: Antoine Fuqua
- Genre: Action
- Running Time: 2 minutes

Kral Arthur filmine bakış (için rehber)

İlk bakış: Anlama

Geri çağırma

Yakın bakış: Medya okuryazarlığı

Performansların karşılaştırılması

Yüz ifadeleri

Vücut dli

Kostümler ve makyaj

Yargılama

Film analiz teknikleri

Şekil 5. Medya Çalışmaları Örneği

Kitapların son ünitesi, araştırmaya dair kapsamlı bir bölüme ayrılmıştır. Her ders kitabında (9-12) araştırmanın nasıl yapılacağına yönelik öğrencilere bilgiler verilmiştir. Bir iş başvurusunun nasıl gerçekleştirileceği, bir başvuru formunun nasıl doldurulacağı, bu sırada nelere dikkat edileceği gibi günlük hayatta karşılaşılabilecek durumlara ait bilgilere de yer verilmiştir. Öğrenciler, araştırma çalışmaları atölyesi ile araştırma planı, internet kullanımı, kütüphane ya da medya kullanımı, bilginin değerlendirilmesi, veri toplama, araştırma ipuçları ve stratejilerini bilme, araştırma sorularını geliştirme, doğru kaynakları bulma ve değerlendirme, intihalden kaçınma, kaynakları belgeleme ve “MLA Atıf Kuralları”nı gözden geçirme çalışmaları yaparlar. Araştırmalarda not alma ve intihalden kaçınmaya örnekler verilir.

ABD edebiyat ders kitaplarının en önemli özelliği, sistematik şekilde her üniteye hangi bilgilerin verileceğinin ve bu bilgilerin nasıl kazandırılacağına, işlenecek metinlerin hangi hedefleri kazandıracağına verilmiş olmasıdır. Buna yönelik olarak da her türden metnin seçilmiş olduğunu ve metinlerin genel olarak tamamının, roman örneklerinde ise bir kısmının verilmiş olduğunu söyleyebiliriz. Ders kitaplarında, öğrencinin düşünme becerilerini geliştirmeye dair üst düzey düşünme becerisi gerektiren pek çok teknik, gerek sorular gerekse etkinlikler yoluyla gerçekleştirilmeye çalışılmıştır (neden-sonuç, karşılaştırma, sınıflama, tahmin, tartışmacı yazma vb. ilişkiler). Ayrıca ders kitabında Türkiye’de olduğu gibi “etkinlikler” başlığı altında bir bölüm yer almamaktadır.

Tablo 3. Indiana ve Türkiye Edebiyat 9. Sınıf Ders Kitabı Edebi Tür ve Sayıları

Indiana Eyaleti 9. Sınıf Ders Kitabı Edebi Tür ve Sayıları		Türk Edebiyatı 9. Sınıf Ders Kitabı Edebi Tür ve Sayıları	
Edebî Tür	Sayısı	Edebî Tür	Sayısı
Kurgusal Metin:		Edebî metinler:	
Kısa Hikâye	23	Kısa Hikâye:	16
		Tam Metin	5
		Yarım Metin	11
Roman Alıntıları	4	Roman Alıntıları	6
Epik	1	Manzum Metin	3
Kurgusal Olmayan Metin:		Öğretici Metinler	17
Otobiyografi/A nı (Hatırat)	8	Şiir	36
Biyografi	2	Tiyatro	7
Eleştiri	3	TOPLAM	100
Makale	15		
Kurgusal Olmayan Bilgilendirme:			
Dergi, gazete vb.			
Şiir	43		
Drama	3		
TOPLAM	128		

Tablo 4. Indiana Edebiyat 9. Sınıf Konu Başlıkları ve Üzerinde Durulan Konular

Okuma	Üzerinde Durulan Konular:
Edebiyat Atölyesi	Olay Örgüsü ve Çatışma, Karakter ve Bakış Açısı, Yer-Zaman, Ruh Hali ve Görüntü, Tema ve Sembol, Yazarın Amacı, Tartışma ve İkna, Şiirin Dili, Yazarın Biçemi/Stili ve Sesi, Tarih, Kültür ve Yazar, Shakespeare Tarzı Drama, Epik.
Yazma Atölyeleri	Kişisel Anlatı, Kısa Hikâye, Problem Çözme Yazıları, Edebî Analiz, İkna Edici Konuşma, Bir Şiire Kişisel Cevap Verme, Yazarın Stilini Analiz Etme, İkna Edici Yazı, Bir Oyunu ve Filmi Karşılaştırma, Konu Analizi, Araştırma Yazısı.
Konuşma-Dinleme-İzleme	Hazırlıksız Konuşmalar, Sunumun Gücü, Video Sunumu, Panel Tartışmaları, Video Belgesel İkna Edici Konuşma, Çoklu Ortam Sunusu, Sözlü Sunum, Bir Sorun Üzerine Tartışma, Bir Olay Kurma/Hazırlama, Sözlü Bir Rapor Teslim Etme.
Medya Çalışmaları	The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring-Film :Peter Jackson The Cask of Amontillado Filmi: Joyce Chopra Nine Coal Miners Brought Up Safely <i>TV haber programı</i> All Nine Pulled Alive from Mine İnternet haberleri <i>Web Haberleri (News Report)</i> "Billy Thomas" Kamu spotu "Life Is Calling" Kamu spotu The Birds Alfred Hitchcock <i>Filminden Bölüm.</i> Romeo and Juliet Franco Zeffirelli <i>Filminden Bölüm</i>

Türk Edebiyatı 9. sınıf ders kitabı için, Indiana eyaleti 9. sınıf Edebiyat ders kitabında olduğu gibi okuma, yazma, konuşma-dinleme-izleme ve medya çalışmaları olarak beceri alanlarına, ders kitabında yer verilen metinler ve etkinlikleri de dâhil ederek bir sınıflandırma yaptığımızda şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır:

Tablo 5. Türk Edebiyatı 9. Sınıf Konu Başlıkları ve Üzerinde Durulan Konular

Okuma	Olay örgüsü, Yapı, Karakter ve Bakış açısı, Yer-Zaman, Tema, Dil ve Anlatım, Metin ve Zihniyet, Metin ve Yazar/Şair, Tahkiyeli Metinler, Öğretici Metinler, Tiyatro Metinleri, Şiir, Edebî Metinleri Okuma, İnceleme
Yazma	Metinden hareketle bir soru sorma ve ulaştığınız sonuçları defterinize yazınız, sınıfta okuyunuz türünde etkinlik ve soru örnekleri verilmiştir.
Konuşma-Dinleme-İzleme	Hazırlıksız Konuşmalar (sözlü olarak ifade ediniz, tartışınız türünde etkinlikler ve sorular), İstiklâl marşını güzel okuma yarışması, şiir okuma yarışması, sözlü sunu, canlandırma, antoloji defteri hazırlama.
Medya Çalışmaları	Bir sonraki ders için şairlerin, devlet veya tiyatro sanatçılarından kendileri tarafından seslendirilmiş şiir kayıtlarını vb. materyaller bularak (kaset, cd, vcd, dvd) sınıfa getirme etkinliği.

Tablo 6. 9. Sınıf Türkiye ve Amerika Edebiyat Ders Kitaplarında Şekil ve İçerik Karşılaştırması

Şekil (Görsellik vb.)	TÜRKİYE	ABD
Sayfa sayısı	9. sınıf: 207; 10. sınıf: 223, 11. sınıf: 219; 12. sınıf: 212	9. sınıf: 1416; 10. sınıf: 1255; 11. sınıf: 1568; 12. sınıf: 1664
Yazarların/şairlerin kısa özgeçmişlerine, fotoğraflarına yer verme	Özgeçmişlere dair bilgilerin araştırılması öğrencilerin ödevidir. Fotoğraflar hepsinde olmamakla birlikte mevcuttur.	Yazar/şairlere dair bilgi ve fotoğraflara yer verilmiştir.
Etkinlikler (okul dışı vb.)	Etkinlik sayısı sınıf içi/dışı oldukça fazladır.	Sınıf dışı etkinlik yoktur.

İçerik		
Medya Çalışmaları, Medya	-	✓
Okuryazarlığı		
Dersi başka sanatlarla ilişkilendirme	✓	✓
Dünya edebiyatından isimlere yer verme	✓	✓
Kitaplarda bilgi verilmesi	-	✓
Okumaya yönelik yöntem-teknikler	-	✓
Yazmaya yönelik yöntem-teknikler	-	✓
Ünitelerde hangi metinlerle hangi kazanımların elde edileceğine dair plan	-	✓
Her metinde hangi satır veya mısrada ne sorulacağına, ne kazandırılacağına dair bir plan	-	✓
Öğretmen kitabı	-	✓
Araştırmaya dair ünite	-	Her sınıfta, bir ünite, sadece araştırma yöntem tekniklerine ayrılmıştır.
Her sınıfta metin sayısı	9. sınıf: 100 10. sınıf: 95 11. sınıf: 74 12. sınıf : 112	9. sınıf: 128 10. sınıf: 122 11. sınıf: 169 12. sınıf: 192

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmadan elde edilen bulgulardan hareketle çıkarılan sonuç, dil ve edebiyat öğretiminin bir diğer ayağı olan ders kitapları alanında Türkiye'nin kendini geliştirmesi gerektiğidir. Bu sonuç, alan yazında çeşitli çalışmalarda da (Karababa, 2002; Karababa, 2005; Celilova, 2006; Yıldız, 2007; Güven, 2010; Çetin ve Uzun, 2010; Yiğit, 2011; Güleç ve Demirtaş, 2012) dile getirilmiştir.

ABD'de ders kitapları hacimlidir, ayrıntılıdır ve ekip işidir. Türkiye'de sınırlı bir yazma ekibi vardır. Her iki ülkede de ünitelerde birden fazla metin kullanılmaktadır. ABD'de ders kitaplarında metinler tam olarak verilmektedir (romanlar hariç). Türkiye'de tam metin sayısı azdır. "2005 yılı dil ve edebiyat dersi öğretim programı için belirlenen tam metin okumalarının sayısı, niteliği ve dağılımı yetersizdir. Bu metinler kısaltılmış ya da özet biçimde de olmamalıdır; kısaltma ve özetlemeler öğrencilerin yazınsal ya da öğretici metne duyduğu saygıyı yok edebilmekte veya bu metinlerle öğrencilerin güçlü bağlar kurmasının önüne geçilebilir" (Çelik, 2011: 33, 203). Zira, metinlerin dikkatle ve titizlikle derinlikli olarak ele alınması gereklidir. ABD'de ders kitaplarının standartlara uygun olarak hazırlanması önemlidir. Bunun için ders kitabının en başında her bir üniteye yer alacak metinler belirlenmiş; ardından bu metinlerde kazandırılması hedeflenen beceri alanlarına ilişkin planlama gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de ders kitaplarının başında böyle bir planlama yoktur. Dolayısıyla "seçilen metinler kimi ünitelerde fazla; kimisinde ise yetersiz kalmaktadır" (Çelik, 2011: 33). ABD'de, metinler ele alınırken medya kullanımına da büyük önem verilmiş; hemen her üniteye okuma, yazma, konuşma-dinleme yanında medya ve kullanımına dair beceriler de ön planda tutulmuştur. Bu süreçte öğretmene yol gösterici olması açısından el kitabı da hazırlanmıştır. Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanmış bir öğretmen el kitabı yoktur. Türkiye'de ise kazanımlara uygunluk, bir standart ya da ön koşul olarak kabul edilebilir.

ABD'de, metni derinlikli ve titizlikle incelemek için; okuma öncesinde, okuma sırasında ve sonrasında olmak üzere ders kitabında bölümler yer almaktadır. Okuma öncesinde, metnin yazarına dair görsellere ve metne dair kimi ön bilgilere yer verilmektedir. Okuma sırasında, metnin tamamı verildiği için her bir satır veya mısranın yanında numaralandırmalar yoluyla cevaplandırılmaya yönelik sorular hazırlanmıştır. Ardından, okuma sonrası sorularına yer verilmiştir. Burada sorular yine baştaki hedefleri gerçekleştirecek nitelikte ve edebi analiz,

edebiyat eleştirisi ve kelime başlıkları altında verilmiştir. Soruların niteliği, üst düzey basamaklara ilişkin çıkarımlar yapma, karşılaştırma, eleştirel düşünme, analiz becerileri, görsellere ilişkin soruları kapsar. Türkiye’de ders kitaplarında (9-12) metin, okuma öncesi, okuma süreci, okuma sonrası olarak bir sınıflandırmaya tabi değildir. Metne geçmeden önce hazırlık bölümü yer alır. Bu bölümde, araştırmaya dair ödev, öğrenci bulgu ve yorumlarıyla ilgili birkaç soruya yer verilmiştir. Ardından, inceleme/uygulama, anlama-yorumlama, değerlendirme basamakları yer alır. Türkiye’de ders kitaplarında bilgi verilmemektedir. ABD ders kitabında, yazma öncesi öğretmenlere yazma stratejilerine yönelik öğrencilere yol göstermek için pek çok grafik ve şekiller yoluyla, ayrıntılı ve açıklayıcı şekilde bilgiler verilmiş, konuşma-dinleme-medya çalışmaları ve yazma becerilerine ait bilgiler ile öğretmenler için yol gösterici öğretmen kitapları da hazırlanmıştır. Yazma çalışmalarında ikna edici, bilgi verici/açıklayıcı ve anlatı türünde çalışmalar yaptırılmaktadır. Türkiye ders kitaplarında, yazma, konuşma, dinleme basamakları çeşitli etkinlikler ve anlama-yorumlama bölümlerindeki sorular yoluyla kazandırılmaya çalışılmıştır. Türkiye dil ve edebiyat ders kitapları, inceleme/uygulama, anlama-yorumlama, değerlendirmeye yönelmiştir. Türkiye’de sınıf içi ve sınıf/okul dışı olmak üzere etkinlikler oldukça fazladır; ders kitaplarında öğretmenlerin bu beceri alanlarını geliştirmelerine yönelik kullanacakları yöntem ve tekniklere yeterince yer verilmemiştir. ABD’de benimsenen ise, ders kitaplarında yer alan etkinlikler yoluyla beceriler öğretmek yerine; öğrencilerin metinleri derinlemesine ve amaçlı bir şekilde okumaları ve bunu diğer öğrenme alanları ile desteklemeleridir.

Türkiye ders kitaplarında, yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak hazırlandığı gerekçesiyle, ders kitaplarında bilgi verilmemektedir. Amaç öğrencinin araştırma yapmasını istemektir. Bu bağlamda, bir diğer hususta, araştırma yapmayı bilmeden öğrencileri araştırmaya sevk etmenin yanlışlığıdır. Dolayısıyla, ders kitaplarında öncelikle öğrenciye araştırmanın nasıl yapılacağını, doğru bilgiye ulaşmanın yollarını gösteren araştırma yöntemleri başlığı ile böyle bir üniteye yer verilmelidir. ABD’de araştırma yöntemleri başlığı ile bir üniteye yer verilmiştir. Bu üniteye öğrenciler araştırma çalışmaları atölyesi ile araştırma planı, internet kullanımı, kütüphane ya da medya kullanımı, bilginin değerlendirilmesi, veri toplama, araştırma ipuçları ve stratejileri, kaynakları bulma, değerlendirme, belgeleme, intihalden kaçınma, gibi beceriler geliştirirler. Türkiye’deki ders kitaplarında medya, teknoloji kullanımı gibi bilgilere ve görsellere ağırlık verilmemiştir. ABD edebiyat ders kitaplarında, medya, teknoloji kullanımı

ve görsellere oldukça geniş şekilde yer verilmiştir. Öğrenciler, edebiyatın teknoloji ile kullanımına yönelik olarak araştırmalarında elektronik kütüphaneleri, kitap mağazalarını kullanmaya; kısaca araştırmalarında teknolojik olanaklardan faydalanmaya yönlendirilmiştir. Türkiye edebiyat ders kitaplarında, görsellik, medya ve teknoloji kullanımına dair hemen hiç bilgi yer almamaktadır.

ABD’de üniteler tür merkezli olarak düzenlenirken, öğrencilere farklı dönemlerdeki aynı türde metinleri bir arada değerlendirme; bunları birbirleri ile kıyaslayabilme imkânı verilmiştir. Türkiye’de metinler, ünite esasına göre; tür merkezli olarak düzenlenip, ünite alt başlıkları kronolojik olarak sınıflandırılmıştır. Öğrenciler edebiyatla tanışıp, okumaktan zevk alacakları çağlarında, tarih içinde Türk edebiyatından başlayıp, destan dönemi ile devam eden bir sıralama ile tanıştırılırlar. 12. sınıfta ancak günümüz edebi metinlerine yer verilir. “Bilindiği üzere, ülkemizde temel eğitim aracı olan ders kitaplarına alınacak metinlerin, öğrenciye görelilik ilkesi doğrultusunda özenli biçimde seçilmesi gerekir. Günümüz veya günümüze yakın metinlerden başlanarak, geçmiş dönemlerin metinlerine doğru giden bir anlayışla sıralanması doğru bir tutumdur” (Işıksalan, 2011: 18). Dolayısıyla ünitelerin “mantıksal olarak iyi organize” edilmesinde problem yaşanmaktadır. Ayrıca bu şekilde bir sıralama, temel öğretim ilkeleri ve hazır bulunuşlukları ile de ters düşmektedir. Çünkü esas olan, yakından uzağa, kolaydan zora, somuttan soyuta doğru yapılan sıralamadır.

Araştırmanın tüm bu tartışma ve sonuçlarına dayalı olarak; ders kitaplarının hazırlanmasına yönelik öneriler şöyledir:

1. Ders kitaplarında bir ünite, araştırma ve incelemenin nasıl yapılacağına öğretmesine ayrılmalıdır. Zira amaç 21. yy okuryazarı, araştıran ve inceleme yapan bir nesil yetiştirmekse araştırma ve incelemeyi yapmayı bilen öğrenciler yetiştirilmelidir.
2. Hazırlık çalışması soruları dikkat çekme ve motivasyonu sağlayıcı nitelikte olmalı, etkinlik ve soru sayısı öğrenciyi sıkmayacak sayıda makul olmalıdır.
3. Program içeriğinde ve ders kitaplarında verilen ünitelerin kronolojik olarak geçmişten bugüne doğru yapılan ünite planlaması değiştirilmeli, tematik yaklaşım benimsenmelidir.

4. Farklı sanat dallarıyla ilgili bilgiler veren metinler öğrenciye sunulmalıdır. Böylece öğretim programı amaçlarında da belirtilen “başka disiplinlerle ilişki kurmak” bu yönde gerçekleştirilmiş olacaktır.
5. Ünitelerin coşku ve heyecanı dile getiren, olay çevresinde oluşan edebî metinler, anlatmaya bağlı metinler olarak isimlendirilmesi yerine edebî metinler ve bilgilendirici/öğretici metinler olarak isimlendirilmesinin doğru olacağı düşüncesindeyiz³.
6. Ünitelerde, metinlerin yakın ve derinlikli olarak okunması şarttır; çünkü programın amaçlarında da belirtildiği üzere öğrencide, “okuma zevk ve anlayışını geliştirmek (madde 9) ” esastır. Bu nedenle ders kitaplarında, eksik ve yarım eser örnekleri yerine tam metinlere yer verilmelidir. Bu metinlerin dikkatle ve titizlikle derinlikli olarak ele alınması gereklidir. Bu süreçte öğretmene yol gösterici olması açısından Millî Eğitim Bakanlığı’nca el kitabı hazırlanmalıdır.
7. Metni okuma sırasında görsel unsurların da değerlendirilmesi yapılmalı dolayısıyla görsellere de, seçilecek metinlerde kazanımlara uygun olarak yer verilmelidir. Görseller okuma sırasında değerlendirileceği için okuma metni ve kazanımlarla bağdaşık yapıda olmalıdır.
8. İlkokul ve ortaokulda olduğu gibi liselerde de “medya okuryazarlığı” müfredata girmelidir. Çoklu okuryazarlık türlerine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
9. Ders kitaplarında yer alan metin türleri ve metin sayıları, ders kitabının başında verilebilir.
10. Kitabın başında, yazarları tanıtıcı kısa özgeçmişlere yer verilebilir.

³ Türk Edebiyatı öğretim programında “coşku ve heyecanı dile getiren metinler” adıyla bir yazın türünden, dil ve anlatım kitabında “ düşsel anlatım” adıyla bir anlatma yönteminden söz edilmektedir; edebiyat öğretimi alan yazınında bu terimlere rastlanmaz” (Çelik, 2011:38).

Kaynaklar

- Bernadowski, C. (2011). *A good read. Literacy strategies with newspapers*. Arlington VA: Newspaper Association of America Foundation.
- Celilova, V. (2006). *Genel liselerin ikinci sınıflarında okutulan Türk edebiyatı ders kitaplarındaki metin altı soruları üzerine bir inceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Coleman, D. & Pimentel, S. (2012). *Revised publishers' criteria for the common core state standards in English language arts and literacy, grades k-2*. 15.06.2013 tarihinde http://www.corestandards.org/assets/Publishers_Criteria_for_K-2.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Çelik, T. (2011). *Dil ve edebiyat öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çetin, İ. ve Uzun, Y. (2010). Türkiye ve İngiltere'de edebiyat öğretimi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(30), 1-16.
- Çetin, İ. (Ed.). (2010). *Dil ve edebiyat öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Dilidüzgün, Ş. (2008). *Türkçe öğretiminde metin dilbilimsel bağlamda uygulamalı bir yaklaşım*. (Yayımlanmış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Eskimen, A. D. (2014). *Türkiye ve ABD'de dil-edebiyat öğretimi-Karşılaştırmalı bir araştırma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güleç, İ. ve Demirtaş, T. (2012). İlköğretim 8. sınıf ana dili ders kitapları üzerine karşılaştırmalı bir çalışma: Türkiye-Amerika birleşik devletleri örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 2(1), 74-91.
- Güven, C. (2010). *On birinci sınıf Türk edebiyatı ders kitabı hakkında öğretmen ve öğrenci görüşleri. Zonguldak ili örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
- Indiana Literature Grade 9-12, (2008) McDougal Littell.

- Işıksalan, S., N. (2011). Türk edebiyatı dersi öğretim programının değerlendirilmesi: Eskişehir örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 15-40.
- Karababa, C. (2002). İlköğretim 3. ve 5. sınıf Türkçe ve İngilizce anadili ders kitaplarının temel nitelikleri. *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, 113, 33-40.
- Karababa, C. Z. (2005). Avrupa'da anadili öğretimi Türkçe ve İngilizce anadili ders kitaplarının incelenmesi ve karşılaştırılması (Kuzey İrlanda, İskoçya ve İngiltere örneği, *Millî Eğitim Dergisi, Özel Sayı*, 167 (33). http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Millî_Egitim_Dergisi/167/index3-karababa.htm adresinden 10.12.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Keklik, S. (2013). Öğretim ilkeleri açısından 2011 Türk edebiyatı dersi öğretim programının incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6, 667-687.
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2002). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- McTighe, (2012). *Designing an understanding-based curriculum around common core standards*. 27.10.2013 tarihinde <http://midwestprincipalscenter.org/wp-content/uploads/2012/10/McTighe-handout-CCSS-and-UbD.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- MEB (2005). *Türk edebiyatı ile dil ve anlatım dersleri öğretim program ve kılavuzu*. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. 09.11.2015 tarihinde http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx/?width=900&height=530&TB_iframe=true sayfasından erişilmiştir.
- MEB (2007). *Ortaöğretim Türk edebiyatı ile dil ve anlatım ders kitapları*. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. MEB Devlet Kitapları.
- Scarratt & McInnes, 2009: *Media education and ICT*. J. Davison ve J. Dowson. (Eds.), *Learning to teach English in the secondary school* içinde (s. 178-217). London: Routledge Group.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Şenöz-Ayata, C. (1992). *Metindilbilim ve yabancı dil olarak Almanca öğretimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Thoman, E. ve Jolls T. (2008). *21. yüzyıl okuryazarlığı*. (Cevat Elma ve Alper Kesten, Çev.), Ankara: Ekinoks Yayınları
- Tompkins, G. E.& Bright, R. M., Pollard ,& Winsor, P. J.T. (2002a). *Language arts: content and teaching strategies*. Toronto, ONT: Pearson.
- Yıldırım ve Şimşek (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, E (2007). *Almanya ve Türkiye’de Lise Birinci Sınıflarda Okutulan Dil ve Edebiyat Ders kitaplarının karşılaştırılması (Berlin örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yiğit, E. (2011). *Liselerde okutulan 9. sınıf Türk edebiyatı ders kitabında bulunan coşku ve heyecanı dile getiren metinler ünitesi hakkında öğrenci görüşleri (Trabzon örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- http://indianadoe.buildyourowncurriculum.com/Public/Course_detail.aspx?ID = 27092.